

LUIGI SALVINI

Dne 5. junija t. l. je umrl v Rimu redni docent za bolgarsko literaturo na rimski univerzi, dolgoletni predavatelj neapeljskega Istituto Superiore Orientale, eden največjih italijanskih poliglotov, prevajalec in slovstveni zgodovinar, Luigi Salvini. Bil je poseben častilec in poznavalec slovenske poezije, avtor knjige »Liriche slovene moderne« in obsežne antologije »Sempreverde e rosmarino« (Poeti sloveni moderni) ter pisec raznih razprav in člankov, v katerih je skušal s toplim razumevanjem in znatno objektivnostjo prikazati Italijanom ne samo pomen in vrednost slovenske književnosti, marveč tudi položaj slovenskega naroda v preteklosti in sedanjosti.

Luigi Salvini se je rodil 11. februarja 1911 v Milanu. Posvetil se je študiju lingvistike in literature, kazal izredno nadarjenost za jezike in dosegel, da je dobro poznal okrog dvajset evropskih jezikov. Kot predstojnik slavističnega oddelka v neapeljskem Istituto Orientale je bil nekaj let pred vojno najmlajši docent v Italiji. Veljal je ne le za poznavalca nekaterih slovanskih jezikov in literatur, marveč tudi za ugrofinskega jezikoslovca (v finščini je priobčil pesmi, ki so jih v Helsinkih nagradili) ter za poznavalca baltiških jezikov. Spisal je med drugim »Storia della letteratura bulgara dalla Liberazione alla prima guerra balcanica« (1936), »Storia letteraria dell'Estonia« (1937), izdal je izbor sodobne ukrajinske proze, novele Jordana Jovkova in številne verze bolgarskih pesnikov, pripravil je izbor češke poezije, hrvatsko vezano besedo pa je predstavil v dveh knjigah (»Poeti Croati Moderni« in »Il melograno«, obe leta 1942). Prevajal je tudi prozo Iva Andrića, Vladimira Nazora in dr. Bil je urednik za jugoslovanske literature in ukrajinsko književnost pri »Dizionario delle Opere e dei Personaggi«, ki ga izdaja založba Bompiani, v »Enciclopedia dello Spettacolo« pa je skrbel za gradivo o gledališču in dramatici slovanskih narodov, Finceev, Albancev, Romunov, baltiških narodov in narodov Sovjetske zveze. Urejeval je zbirke »Le stelle dell'Orsa«, »La bilancia«, »Il mondo d'oggi«. Tudi tu je s široko razgledanostjo skrbel za gradivo iz slovanskih literatur. Večina Salvinijevih prevodov je opremljena z uvodi, ki obravnavajo mimo literarne tudi splošno zgodovino posameznih narodov. V svojih razpravah in esejih je kazal ponekod kar presenetljivo poznavanje dela in okolja pesnikov in pisateljev, o katerih je pisal. Več ko dvajsetletno znanstveno, publicistično in prevajalsko delo je uvrstilo Luigija Salvinija med najvidnejše italijanske slaviste.

Stiki s slovensko literaturo se začenjajo pri Salviniju l. 1937, ko se je začel učiti slovenski in brati knjige v našem jeziku. Že l. 1938 je priobčil v 5.—6. št. revije »Circoli« esej o Otonu Župančiču. O tem pesniku, ki je bil Salviniju posebno blizu, je pisal tudi l. 1942 v 3.—4. številki revije »Europa Orientale«. V revijah »Circoli«, »La Ruota« in »Rassegna italiana« je izšlo nekaj Salvinijevih prevodov iz Župančičeve poezije. Ti prevodi so deloma ponatisnjeni v knjižici »Liriche slovene moderne«, ki je izšla leta 1938 pri Akademski založbi v Ljubljani. Ta knjižica je prvi večji sad Salvinijevega zanimanja za slovensko literaturo. Vsebuje pesmi predstavnikov naše Moderne, vendar pa v nasprotju s siceršnjo Salvinijevo prakso ni opremljena z uvodom. O nji so pisali R. Giani v reviji »Circoli«, G. Isani in V. Orazi v tedniku »Meridiano di Roma«, G. Susini v »Quadrivio« in L. Bigiaretti v »Augustea«. Mimo številnih drobnih člankov in poročil, ki jih je napisal Salvini o slovenskih pe-

snikih in pisateljih bodisi za liste in revije bodisi za enciklopedije, je z ljubečo pozornostjo skrbel, da je bila slovenska poezija zastopana v italijanskih pregledih svetovne literature, zlasti pa v največji italijanski antologiji svetovne lirike »Orfeo« (Firenze 1950), kjer so natisnjene v prevodu Salvinija in Umberta Urbanija pesmi Prešerna, Aškerca, Ketteja, Murna, Župančiča in Gradnika. Dosegel je celo to, da so bili nekateri prevodi iz slovenske lirike uvrščeni v italijanska šolska berila.

Za zbirko antologij tujih literatur »La bilancia«, ki jo izdaja založnik Carlo Colombo v Rimu, je leta 1951 pripravil največji donesek k poznavanju slovenske kulture v Italiji, antologijo »Sempreverde e rosmarino«. V znamenju dveh simbolov: uporniškega zimzelena in rožmarina, »dekliškega spomina«, ki označuje erotično plat poezije, je priobčil v tej 280 strani obsegajoči knjigi izbrane pesmi 32 slovenskih poetov; po številu pesmi so največ zastopani Prešeren, Aškerc, O. Župančič in A. Gradnik. Posebno pomemben je v tej knjigi uvod, v katerem je Luigi Salvini prikazal ne samo razvoj slovenske literature, marveč tudi zgodovinsko usodo našega naroda; tako so mogli številni bralci te knjige spoznati v dokaj objektivni osvetlitvi bistvene probleme slovenskega naroda in njegov položaj na prostoru, ki ga naseljuje. Posebno obsežna je Salvinijeva bibliografija k splošnemu uvodu in k posameznim pomembnejšim pesnikom, ki jih je predstavil v krepkih obrisih. Antologija »Sempreverde e rosmarino« je kljub posameznim pomanjkljivostim vzbudila v Italiji mnogo priznanja in zelo široke odmeve. O italijanskih ocenah te knjige sem podrobneje pisal v reviji »Nova obzorja« leta 1952, str. 382—387. Salvini je bil do zadnjega diha tesno povezan s to antologijo, ki mu je bila izmed vseh njegovih prevodov najljubša in je še dva dni pred smrtjo narekoval nekatere korekture za nje drugo izdajo, ki bi imela iziti še letos. Tik preden je izgubil zavest, je še pregledoval krtačne odtise svojih originalnih novel, ki se dogajajo na otoku reke Pad blizu Jadranskega morja, kjer je večkrat sam preživljal robinzonsko življenje.

Luigi Salvini je podrobno in z neko čustveno prizadetostjo proučeval slovensko literaturo in se vse do smrti živo zanimal za naše knjige in revije. Če ga ne bi takò zgodaj, starega komaj 46 let, pobrala smrt, bi za trdno uresničil še marsikak načrt, ki ga je imel v zvezi s populariziranjem slovenske kulture v Italiji. Med italijanskimi slavisti, kolikor so se posebej zanimali za slovenistiko (Umberto Urbani, Enrico Damiani, Bartolomeo Calvi, Wolfgango Giusti, Arturo Cronia), se je Salvini v teh dveh desetletjih povzpел na eno najvidnejših mest. Zato je za nas Slovence tem bridkejša izguba tega prizadevnega prijatelja naše literature.

B. Borko

ANKETA O MODERNEM V IZRAZU

Zadnje čase so razpisala uredništva jugoslovanskih literarnih revij precej anket, naj mimogrede omenim le tri: o poeziji v Delu, o kritiki v Savremenu, o modernem v Izrazu. Ankete so privlačne za bralce že zatagadelj, ker razgrnejo sodbe znanih kulturnih delavcev o tem ali onem problemu, četudi nedvomno preraščajo zgolj tovrstno informativnost: v konfrontaciji nasprotujočih si vidikov se sicer ne razrešijo, se pa razbistre sporna vprašanja.